

Slovenski dom

Štev. 96.

V Ljubljani, četrtek 27. aprila 1939.

Leto IV

Zakon o obvezni vojaški službi v Angliji, pred zbornico

Prvi vojaški obvezniki bodo poklicani že prihodnji teden

London, 27. apr. Na včerajšnji seji je angleška vlada sprejela zakonski predlog o postopni uvedbi splošne vojaške obveznosti za angleške državljane. Popoldne je vlada zakonski načrt predložila zbornici. Pri tej priliki je predsednik vlade Chamberlain imel govor, s katerim je utemeljil ta zakon in dejal med drugim:

Čeprav ni nevarnosti za takojšnjo vojno, bi bilo vendar treba izboljšati angleške mobilizacijske načine, da bi bilo v vpoklicem raznih letnikov iz vrst rezervistov, moči takoj postaviti na nogo redno vojsko. Glavni namen teh ukrepov je, da bi vojno preprečili. Čeprav se Anglija z vso naglico oborožuje, se vendar ne bi mogla uspešno upirati napadalcem s drugim orožjem, kakor z uvedbo splošne vojaške dolžnosti, kakršno imajo že v vseh drugih evropskih državah. Poleg človeških sil bo Anglija mobilizirala tudi vse gospodarske močisti angleškega ljudstva, tako da bodo čim bolj koristile državi, a ne da bi pri tem delali nedovoljene dobičke zasebniki.

Predsednik vlade je napovedal, da bodo zakon o splošni vojaški dolžnosti začeli izvajati že prihodnji teden.

Glavna določila tega zakona so:

Ves svet pozdravlja uvedbo splošne vojaške dolžnosti v Angliji

ANGLIJA

Današnji angleški tisk ne piše o drugem, kakor o včerajšnjem vladnem predlogu glede obvezne vojaške službe. Sprejem tega predloga v angleški javnosti dokazuje, da je vsa Anglija enodušno pripravljena žrtvovati kar največ za obrambo. Obvezna vojaška dolžnost je življenjska potreba Anglije. Uvesti bi jo bilo treba že davno, najpogostejše pa takoj po sestanku v Münchenu ali pa vsaj po zasedbi Češke in Moravske. Uvedba splošne vojaške dolžnosti v Angliji bo dala poguma vsem narodom, ki živijo v strahu pred vojno in pred nasiljem napadalnih držav.

FRANCIJA

Uvedbo obvezne vojaške službe v Angliji smatrajo v Francijo kot dogodek, ki se ne da z njim primerjati noben dogodek v zadnji zgodovini. V uvedbi obvezne vojaške dolžnosti vidijo dokaz, da so angleški odgovorni ljudje odločeni ukreniti vse korake za obrambo države ter vloge, ki jo mora Velika Britanija igrati v zvezi miroljubnih držav. Politika, ki jo vodi Anglija, je bila vsiljena z nedavnimi dogodki v Evropi. — Sklep angleške vlade bo našel velik in globok odmev v Evropi in na vsem svetu.

AMERIKA

Ameriški tisk meni, da pomeni včerajšnji predlog angleškega ministrskega predstavnika glede splošne vojaške dolžnosti dramatičen dokaz, da hoče Anglija začeti z odločnim nastopanjem v svoji politiki. Angleško ljudstvo je spremenilo svoje mnenje o Nemčiji po razočaranjih, ki so prišla za sestankom v Münchenu. Anglija sicer še vedno upa v mir, a se nadvse resno pripravlja tudi za možnost vojne. Hitler je zadnje čase dobil dva resna opomina, naj se ustavi: prvi je bil Rooseveltovo pismo, drugi, še resnejši, pa je uvedba splošne vojaške dolžnosti v Angliji.

NEMCIJA

Uvedba splošne vojaške dolžnosti v Angliji je Nemčijo presenetila, ker ni nihče resno verjel v kaj takega. Presenečenje, ki ga je vzbudil angleški korak, prikrivajo nemški krogi s poluradnimi izjavami, da ni uvedba splošne vojaške dolžnosti nič nenavadnega, saj lahko vsak svobodni narod sprejema vse ukrepe, ki se mu zde potrebni za obrambo. Kljub tej pravici pa je pri angleški odločitvi jasno, da pomeni nov korak za obkoljevanje totalitarnih držav.

ITALIJA

Italijanski krogi niso še povedali svojega stališča do angleškega koraka glede splošne vojaške službe. Listi v glavnem samo naznanjajo dogodek in čakajo s svojo sodbo na to, kaj bo povedal predsednik vlade Chamberlain v poslanski zbornici.

Sviciarske priprave za nevarne čase

Bern, 27. apr. o. Švicarska vlada je vsem državam razdelila brošuro z navodili, kako naj se civilno prebivalstvo vede ob vojni in mobilizaciji. Rodbinskim poglavarjem zlasti priporoča, naj se že zdaj oskrbe z zadostnimi zalogami živeža, življenjskih potrebščin in kuriva, ker je verjetno, da bi težkoče za preskrbo in nakup teh potrebščin nastale takoj prvi dan mobilizacije ali pa morda še prej. Ti koraki švicarske vlade pričajo, kako resno se Švica navzlic vsem zagotovitvam o spoštovanju njene nevtralnosti pripravlja na morebitni spopad v Evropi.

Govor, ki ga bo imel nemški kancler Hitler jutri popoldne in v katerem bo odgovarjal na mirne predloge ameriškega predsednika Roosevelta, je po poročilih iz Berlina že sestavljen. Bivši češkoslovaški minister dr. Chavalkovski je imenovan za zastopnika Češke in Moravske v Berlinu.

1. Pooblastilo vladi, da vpokliče v vojaško službo osebo med 20. in 23. letom.

2. Ti obvezniki bodo dobili šestmesečno vojaško izobrazbo, nato bodo pa odpušteni, vendar bodo imeli priložnost, kot prostovoljci vstopiti, če bo kaj prostih mest, v kopno vojsko za tri in pol leta. Če ne vstopijo v vojsko, bodo prevedeni v posebno rezervo redne vojske. Mladenci pod 20 let bodo lahko stopili v pomožne čete kopenske vojske, pomorske ali letalstva.

3. Kadrovi bodo lahko odložili vstop v vojno službo, če navedejo tehtne razloge in če državne koristi to dovoljujejo.

Glavni razgovor o tem zakonu bo danes popoldne v poslanski zbornici, kjer pripravljajo

levičarji iz delavske stranke skupen nastop opozicije proti uvedbi splošne vojaške dolžnosti, s čimer dokazujejo, da je vse njihovo politično nastopanje proti avtoritarnim državam le agitacijsko govorjenje, dejansko pa angleški levičarji, kakor levičarji povsod, s slabljenjem državne obrambne moči najuspešnejše pomagajo napadalnim državam.

Smatrajo, da se bo število angleških vojakov zvišalo po uvedbi vojaške obveznosti, če tudi samo delne, na preko milijon, pri čemur so vračunane tudi čete v Indiji in Birmi. Vse potrebne uredbe v zvezi z uvedbo splošne vojaške dolžnosti bodo objavljene že v dveh dneh, tako da bodo prvi vojaški obvezniki kmalu prejeli pozive.

Razgovori v Zagrebu tik pred srečnim zaključkom

Belgrad, 27. aprila. m. Včerajšnje in današnje razgovore predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in predsednika HSS dr. Vladka Mačka spremlja vsa politična javnost z največjo pozornostjo ter jim pripisuje tudi največjo važnost. Današnjemu sestanku pripisujejo še prav poseben pomen. Zanimanje za ta današnji razgovor med predsednikom vlade in dr. Vladkom Mačkom je toliko večje, ker se čuti, da so razgovori prišli že tako daleč, da moremo vsak trenutek pričakovati uspehov. Vsa znamenja govore za to, da bodo izšli

teh razgovorov pozitivni. To je v ostalem tudi želja, ki se čuti na vseh straneh.

Zagreb, 27. apr. Predsednik vlade Dragiša Cvetković in hrvaški voditelj dr. Maček sta se sestala spet danes ob 10 dopoldne v banski palači, pred katero čaka ogromna množica ljudstva. Iz razpoloženja ljudi je razvidno, da se bo začela nova doba v zgodovini Jugoslavije.

Po razgovorih našega zunanjega ministra s kanclerjem Hitlerjem, maršalom Göringom in Ribbentropom:

Jugoslavija ne bo pristopila k zvezi proti Kominterni

Berlin, 27. aprila. o. Jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar Marković je včeraj popoldne obiskal nemškega gospodarskega voditelja maršala Göringa, s katerim ga veže že iz njegovega službovanja v Berlinu osebno prijateljstvo. Z maršalom Göringom je imel dve uri trajajoč razgovor, v katerem sta obravnavala vsa politična in gospodarska vprašanja, ki zanimajo Jugoslavijo in Nemčijo.

Belgrajska »Politika« prinaša krajšo izjavo, ki jo je njenemu berlinskemu dopisniku dal zunanji minister dr. Cincar Marković po sprejemu in razgovoru pri nemškemu kanclerju Hitlerju. V tej izjavi pravi:

»Zelo sem srečen, da sem se za svojega obiska v Berlinu imel priliko znova videti z odgovornimi osebnostmi iz nemške zunanje politike. Pri tej priliki sem imel čast biti sprejet tudi pri nemškem kanclerju Hitlerju. Razgovori, ki sva jih imela in ki so potekali pri srčno, so naredili name globok vtis.

Pri teh razgovorih smo ugotovili popolno istovetnost stališč glede vprašanj, ki neposredno zanimajo obe naši državi. Pokazalo se je, da bo prijateljstvo med Nemčijo in Jugoslavijo, ki ni najnovejšega datuma, koristilo obema državam ter da je že imelo dobre uspehe. Dosežena je bila soglasnost glede potrebe po medsebojnem sodelovanju.

Po sprejemu pri kanclerju Hitlerju je jugoslovanski zunanji minister odšel z Ribbentropom na njegovo zasebno stanovanje v Dah-

lem, kjer ga je nemški zunanji minister pridržal tudi na kosilu.

Z današnjim dnevom bo obisk jugoslovanskega zunanjega ministra v Berlinu končan ter bo dr. Cincar Marković danes ob pol 12 dop. s svojim letalom odpotoval iz Berlina domov.

O včerajšnjem sprejemu dr. Cincara Markovića pri kanclerju Hitlerju poroča vse nemško časopisje na prvih straneh. Temu sestanku pripisuje največjo važnost. V kolikor je bilo mogoče zvedeti, je bil razgovor pri kanclerju Hitlerju zelo pristrčen ter je znova potrdil medsebojno spoštovanje in zaupanje. Razgovor je bil popolnoma odkritostren in je veljal vsem vprašanjem, ki zanimajo Jugoslavijo in Nemčijo.

Razne tuje kroge v Berlinu je predvsem zanimalo, če so nastopili kakšni novi dogodki v odnosih med Nemčijo in Jugoslavijo ter so zastavili tudi vprašanje, če bo Jugoslavija pristopila k protikomunistični zvezi. S poučene in odločujoče strani so vsi ti dobili zagotovilo, da je vedenje Jugoslavije docela jasno in da je stališče Jugoslavije do vseh teh vprašanj že zdavnaj določeno. Odločujoči nemški krogi ničesar ne vedo o kakšnih novih korakih. Nemčije vprašanje o pristopu Jugoslavije k zvezi proti Kominterni ne zanima, ker je v dobrih prijateljskih odnosih z Jugoslavijo. Vprašanje o pristopu sploh ni važno, ker je stališče Jugoslavije do komunizma že zdavnaj vsemu svetu znano.

Sviciarski list o pravilnosti naše zunanje politike:

Jugoslavija - dragocen zaveznik ali nevaren nasprotnik...

Zeneva, 27. apr. o. »Journal de Geneve«, največji švicarski list v francoščini, prinaša pomenben članek o pravilnosti sedanje jugoslovanske zunanje politike in piše med drugim:

»V Belgradu postaja medsebojni boj raznih vplivov od dne do dne večji. Jugoslavija ni majhna, brezoblična država, ki bi jo katerakoli velika država lahko menila nič tebi nič pohrustala. Jugoslavija je močna organizirana država, posebno močna je pa vojaško. Jugoslavijo bi lahko zadelo še tako hude nesreče, toda jugoslovansko ljudstvo je tako odporno, da bo vztrajalo do končne zmage. Imeti Jugoslavijo na svoji strani ali za nasprotnika, je zelo velika stvar. To je tudi vzrok, zakaj se danes velesile tako tepejo za Jugoslavijo. Če hočemo razumeti belgrajsko politiko, moramo pogledati zemljevid. Časnikarji, ki ne gledajo zemljevida, ne morejo o današnji jugoslovanski politiki ničesar pametnega povedati. S takim pisanjem, kakor ga danes opažamo na zahodu, delajo Jugoslaviji veliko krivico. Prav tako krivico so delali prej Poljski. Jugoslavija ima pravico in dolžnost voditi politiko, ki je izključno jugoslovanska. Norost bi bila, če bi Jugoslavija začela izzivati sosednje velesile. Kako naj zahodne demokracije zavarnijo Jugoslavijo? Od kod naj dobi pomoč? Spomnimo se, kako je bilo v svetovni vojni. Kaj vse je morala srbska vojska prestati? V svoji politiki priščenega razmerja do Rima in Berlina je Jugoslavija pokazala mnogo modrosti. Zadnji dnevi so nam položili Jugoslavijo dolžnost, da še hitreje uredi svoj program. Treba je torej v tej politiki Jugoslavije do Italije in Nemčije pustiti Jugoslavijo pri miru in jo podpreti. Bistveno je, da Jugoslavija ne do-

voli, da bi ji kdo vzel le ped njene zemlje. Naloga Jugoslavije je v tem trenutku kočljiva. Ne zahtevajmo in ne silimo Jugoslavije, naj se brez nje potrebe udeleži splošnega spopada, ki se še ni začel in ki se mu bomo morda vendarle mogli izogniti.

Ruski načrti za zvezo držav ob Črnem morju,

ki naj bi obsegala Rusijo, Romunijo, Bolgarijo in Turčijo

Sofija, 27. apr. o. Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Potemkin, ki je včeraj potoval čez Bolgarijo v Ankaru, se je ustavil v Sofiji ter obiskal predsednika bolgarske vlade in zunanjega ministra Kjosivanova, s katerim se je podrgu uro razgovarjal. Nato je odpotoval čez Carigrad v Ankaru. Ko se bo vračal iz Turčije, se bo ustavil v Sofiji za tri ali štiri dni. Iz Sofije bo odšel v Bukarešto, kjer bo ostal tudi toliko časa. V obeh prestolnicah bo imel važne posvete z državnimi voditelji. Napovedujejo, da bo pri tej priliki skušal pridobiti Bolgarijo in Romunijo za sklenitev posebne zveze držav ob Črnem morju, ki naj bi druga drugi jamčile meje in se zavezale braniti sedanje stanje ob obalah Črnega morja. V to zvezo bi stopila tudi Turčija.

Potovanja in prizadevanja najsposobnejšega

Vesti 27. aprila

Izmišljene so vesti, da bi nameravale Nemčija, Japonska, Italija, Madžarska in Španija, članice Zveze proti Kominterni, spremeniti ta sporazum v vojaško zvezo.

Novi nemški poslanik v Ankari Papen je včeraj dopotoval v Carigrad, od koder pojde v Ankaru na svoje novo službeno mesto.

Danes so prišli v razne grške luke oddelki angleškega brodogradstva, zlasti v pristanišča ob Jonškem morju, ki je po angleškem mnenju ograženo zaradi zasedbe v Albaniji.

V Madridu so zaprli večje število levčarjev, ki so se pregrešili z nasilji med rdečo vlado. Med njimi je Celso Logue, ki je sam pobil v treh letih vojne okrog 500 ljudi.

Angleški poslanik v Burgosu Peterson je imel včeraj dolg posvet s španskim zunanjim ministrom Jordanom.

Angleško poslaništvo v Rimu je obvestilo italijansko vlado preko italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, da je angleška vlada sklenila, da se v Angliji uvede obvezna vojaška služba.

Poljska vlada je prepovedala vsako proslavo ali obhod na prvega maja, kar se je zgodilo prvič po svetovni vojni. Prepoved utemeljuje vlada z zunanjepolitičnim položajem.

V vrsti varnostnih odredb za primer vojne je danska vlada sklenila ustanoviti posebno zavarovalno družbo za trgovske ladje, ki bi jih poškodovale vojskujoče se države. Razen tega je vlada odpovedala potovanje velike križarke »Niel Juel« v Združene države in zbrala vse brodogradje ob važnih predelih obale.

Madžarski ministrski predsednik grof Teleky in zunanji minister Čzaky bosta dopotovala na uradni obisk v Berlin v soboto zjutraj in bosta še dopoldne sprejeta pri Hitlerju.

Načelnik italijanskega civilnega letalstva general Pellegrini je v Berlinu podpisal nemško-italijanski sporazum o civilnem letalstvu. Sporazum naj pospeši letalske zveze med obema državama in bo veljal za deset let.

Z obsežno politično agitacijo med Arabci v Jemenu naj bi bila začela Italija, so trdili v angleški poslanski zbornici nekateri člani delavske stranke. Tem je pa zastopnik zunanjega ministra odgovoril, da nima vlada nikakih poročil o tem.

Avstralska vojska se bo bojevala samo na domači zemlji in ne bo šla nikamor iz območja Tihga morja, je povedal predsednik nove avstralske vlade v svojem nastopnem govoru.

Bivši angleški poslanik v Rimu lord Perth je bil včeraj popoldne sprejet pri zunanjem ministru lordu Halifaxu in mu dolgo poročal o političnih vtisih, ki jih je odnesel iz Rima.

Egiptovski opozicijski tisk hudo napada sedanjega predsednika vlade Mahmuda-paša, češ da ni nič storil za obrambo Egipta v sedanjih nevarnih časih in da je suženi angleške politike.

V belgijski poslanski zbornici je včeraj imel bojevit govor voditelj reksistov Degrelle, v katerem je dejal, da je sedanjih belgijskih gospodarskih in političnih zadreg kriv parlamentarni red, ki so ga izrabljali socialisti in komunisti. Govoril je tudi o nevarnostih, ki groze danes Belgiji ter se zavzemal za zvezo Belgije s Francijo. Z govorom je žel velik uspeh.

Soglasje med Romunijo in Anglijo

London, 27. aprila. o. Uradno poročilo o posvetih, ki jih je romunski zunanji minister Gafencu imel z angleškimi državniki, pravi:

Obisk romunskega zunanjega ministra v Londonu je dal priložnost za izmenjavo misli med Gafencu ter med predsednikom angleške vlade Chamberlainom in zunanjim ministrom lordom Halifaxom. Za ta sestanek je značilna kar največja odkritost in pristranost na obeh straneh. Namen obiska je imel poudariti da sta stališči romunske in angleške vlade glede vseh sedanjih važnih vprašanj enaki.

Pariz, 27. aprila. o. Romunski zunanji minister Gafencu je dopotoval davi v Pariz, kjer sta ga na postaji sprejela zunanji minister Bonnet in romunski poslanik v Parizu Tatarescu poleg številnih pariških diplomatskih osebnosti.

Gafencu bo ostal v Parizu do sobote. Imel bo več razgovorov s francoskim zunanjim ministrom Bonnetom. Zaradi sedanjih mednarodnih zapletljajev se razgovori ne bodo nanašali samo na romunsko-francoske odnose, temveč na splošni položaj v Evropi.

sovjetskega diplomata spadajo v okvir zadnjih angleško-francosko-ruskih prizadevanj, ki naj bi preprečila vsako mirno ali nasilno spreminjanje sedanjih meja v Evropi ter ustavila italijansko in nemško prodiranje na vzhod. Po zamisli Anglije in Sovjetov naj bi taka zveza bila protitež zvezi med Italijo, Jugoslavijo, Madžarsko in Bolgarijo, za katero si prizadevata Italija in Nemčija. Vprašanje je le, za katero skupino se bo odločila Bolgarija.

Razgovori glede razmejitev med Egiptom, Abesinijo in Libijo se bodo začeli maja v Kairu. Nove odredbe proti nemški propagandi v Alžaciji pripravljata francoska vlada. Razpuščenih bo še več organizacij, ki pod to ali ono krinko služijo hitlerjevski propagandi.

Turška vlada je odgovorila nemški vladi, da se ne čuti ogrožene na nemškem pritisku.

Po dveh letih pojasnjen umor

Svojemu hlapcu je dal 200 din nagrade, ker je vrgel njegovo ženo 13 metrov globoko s skednja na kup kamenja, ki ga je mož sam nanosil

Maribor, 27. aprila.

Dne 7. julija 1937 se je pripetil v Kozjaku st. 34 tragičen primer. Kotnik Franciška, žena posestnika Antona Kotnika, je padla z gumna 13 m globoko na kup kamenja. Pri padcu je bila na mestu mrtva. Vse okoliščine so tedaj kazale, da se je pripetila nesreča. Omenjenega dne je Franciška Kotnik pomagala svojemumu možu tlačiti seno na gumnu. Hlapec Sibanc je metal seno z voza na pod, od tam pa Anton Kotnik naprej pod streho, kjer ga je tlačila njegova žena Franciška. Tlačila je seno čisto ob strani pri lesenih plankah, ki so bile trle. Vse je kazalo, da se je Franciška po nesreči naslonila na te planke, ki so se ji odtrgale in je padla skozi odprtino v globino.

Toda kmalu po pogrebu Franciške Kotnik so se raznesle govorice, da njena smrt ni bila tako slučajna. Ljudje so začeli dolžiti njenega moža Antona, da je svojo ženo nalašč pripravil do tega, da je šla na gumno tlačiti seno, da bi jo potem vrgel na kup kamenja. Orožniki so začeli stvar preiskovati in zasledovali razne govorice. To preiskovanje pa je bilo vse do zdaj zaman.

V ponedeljek, dne 24. aprila pa so orožniki

izsledili Alojzija Sivance, hlapca, ki je pred dvema letoma služil pri Antonu Kotniku. Zaslili so ga in Sivance je skrajša vse zanikal, pozneje pa se je le vdal in priznal, da je po naročilu svojega gospodarja Antona Kotnika potisnil ženo s skednja skozi odprtino na dvorišče. Na podlagi te izjave so orožniki takoj prišli tudi posestnika Antona Kotnika. Tudi ta je od začetka vse tajil in zanikal vsako krivdo. Ko so mu pa predložili izjavo njegovega bivšega hlapca, je skesano vse priznal. Izpovedal je, da se je s svojo ženo šest mesecev po poroki dobro razumel, pozneje pa so nastali spori, češ da ni znala niti kuhati niti kruha peči. Prišel je premišljevali, kako bi jo spravil s sveta. Skoval je načrt. Dogovoril se je s svojim hlapcem ter mu dal 200 din nagrade za to, da je vrgel njegovo ženo z gumna 13 m globoko na dvorišče na kup kamenja. Pred umorom je sam nanosil kamenje na dvorišče, kamor bi po njegovem mišljenju žena morala pasti. Kritičnega dne je gospodar ukazal svojemu hlapcu, da gresta na skedenj razmetavati seno, ki ga bo tlačila žena Franciška.

Kotnika in njegovega bivšega hlapca Sivance so orožniki pridržali v zaporu

Ljubljana od včera do danes

Lepo spomladansko vreme se drži to pomlad kar trajno. Od časa do časa se nebo sicer nekoliko zoblja, toda k dežju se le ne more pripraviti. Priroda je ozelenela, z veseljem človek gleda mlado, bujno rast, ko ga pot zanese med polja.

Zdaj pa na reševalni postaji ni mnogo dela

Zadnje čase je na reševalni postaji obisk močno padel. Iz dneva v dan je skoraj manj prevozov. Pride včasih čas, ko je le malo dela. Tudi od včera do danes so reševalci zaznamovali le majhno število prevozov — samo sedem. Med bolniki, ki so jih prepeljali v ljubljansko bolnišnico, pa ni bilo nobenega ponesrečenca, ampak izvečine le bolniki z notranjimi boleznimi.

Stari trg je razkopen

Na Starem trgu vlada pravo pravcavo razdejaje. Človek bi skoraj mislil, da je prišel kam na fronto, v strelsko jarko. Vse je razgrebano in razkopano. In v teh jarkih kar mrgoli delavcev; krampi udarjajo, lopate odmetavajo. Zdaj bo cesta dolgo časa za prevoz zaprta. Pasantje hite po cesti proti središču mesta; tam se umikajo na stranska hodnika. Velike gneče se delajo. Ljudje se izogibajo kakor vedo in znajo. Modrejši hodijo raiši tam za Ljubljano.

Nova imena cest in ulic

Na novo so dobile imena naslednje ceste in ulice:

- Ob Kmetijski poskusni in kontrolni postaji: Hacquetova ulica — po prirodoslovcu in prosvetljencu ter časnikarju in tajniku Kmetijske družbe Baltazarju Hacquetu, avtorju mnogih del o Sloveniji in jugoslovanskih deželah ter narodu.
- Novakova ulica — po Franu Novaku, steno-grafu in ravnatelju gimnazije.
- Črtomirova ulica — je že imela to ime.
- V Štepanji vasi in na Kodeljevem: Na gmejni — Hrušavska cesta — po vasi Hrušica.
- Kamnoveška ulica — ker so tam kamnoseki.
- Štepanjska cesta — po vasi.
- Zamovci — staro ime.
- Litijska cesta — po emeri.
- Terpinčeva cesta — proti Fuzinam, gradu Fideleha Terpinca, industrijalca in gospodarstvenika.
- K Božjemu grobu — ob Ljubljani proti cerkvi.
- Na Kodeljevem: Na peči — staro ime.

Skrivnosti črne republike Liberije

Francozinja Genevieve Lasfarguesova se je pred kratkim vrnila iz edine samostojne zamosre republike Liberije. Bila je prva ženska, ki ji je uspelo predrti v notranjost te srednjeafriške države, katero je ustvarila v preteklem stoletju ameri- kanska politična muhavost. Svoje doživljaje in vtise popisuje raziskovalka takole:

Prihajam iz Liberije. Liberija je edina zamosrska država v Afriki, ki je dandanes še svobodna. Njena prestolnica Monrovia šteje 6000 duš in je najmanjša prestolnica na svetu. Monrovia pozna veliko ljudi, zakaj to mesto je pristanišče ob Atlantskem morju. Toda nihče si nikdar ne drzne predrti v osrčje Liberije.

Jaz sem prehodila Liberijo po njeni največji širini, od Macente na meji francoske Guineje do Monrovia. V tem de- jstvu je vsa izvirnost mojega popotovanja. Pravili so mi, da žive v osrčju Libe- rije še ljudje, pripadniki ločine, ki ča- sti vruga, da žive pritiklavci, leopardi in samosilniki, ki verujejo, da so potomci velikih ptic, katerih perje nosijo na glavi. Vse to je res.

Skof v Konakryu nam je zatrjeval: »Čez Liberijo ni moglo priti. Morda bi se to posrečilo moškemu z dobrim spretnostvom. Vse je mogoče. Toda ne- mogeče je, da bi prišel tod skozi mož z ženo.«

Dobri skof iz Konakrya se je zmotil. Meni se pa zdi, da sem bila možu vsaj tako dobro spretnost, kakor bi bil kdor koli drugi.

Zenske v Liberiji so nečimerne. »De- lajo« si oči kakor moderne Parižanke. Ker so zamorke, si na trepalnice in na obrvi devajo namesto črne šminke belilo: ta bela šminka je navadna bela prst, ki je je v Liberiji povsod na kupe.

ZENSKE Z BRADAMI

Blizu Monrovia dobite ženske, ki so vse pobeljene. To je zaradi tega, da bi

bile podobne »belim gospem«. To je v Liberiji zadnja moda. Belstvo je v Libe- rijah krik današnjege dne, kakor je bilo zamorstvo najnovejša moda pred nekaj leti v Parizu.

Blizu guinejske meje si dekleta ne- katerih rodov nabirajo pod nosom bele brčice ali pa belo bradico. Ta zanimivost me je spravila v največjo nevarnost na vsem popotovanju: hotela sem dekleta za vsako ceno fotografirati, pa niso marale. Tiščala sem za njimi, a so mi pobegnile. Nenadno so zrasle iz zemlje črne po- stave, ki so vihtele sulice. Mož jim je moral pokazati samokres — cela dogo- divščina zaradi teh naslikanih bradic.

GOZDOVNICI

Pritlikavci so manj nevarni kakor pa prenečimerne mlade ženske v Liberiji. Nekega večera je naš vodnik zamolklo zavpil in nam pokazal nekaj, kar se je gibal v drevesu.

»Opica?« sem vprašala.

»Ne, ne! Gozdovnik!«

»Gozdovnik!« mi segajo do pasu. Telo imajo pokrito z dolgo dlako, roke zelo mršave in v primeri s telesom zelo dolge. Po drevju plezajo prav tako hitro kot opice.

Prvi večer so tiho ležli od veje na vejo, tako da smo komaj videli njihove sence. Hodili so za nami tri dni. Tretji dan so se privadili in jemali riž, ki sem jim ga dajala. Toda prav do konca so kazali izraz preganjanja živili.

Nekega večera smo prišli v vas, tako ubogo, da otroci tam niso niti vedeli, kakšen okus ima sladkor. Toda poglavar vasi je imel zelo bobneč naslov, ki ga je vodnik prevedel z besedo »skralje«.

Ker je v vasi bila prazna kočja, smo se hoteli utaboriti v njej. Toda vodnik je ugovarjal, da je treba prej prositi kralja za dovoljenje. Čez kako uro je »skralje« res prišel. Nosl je pokrivalo iz perja, zelo visoko in zapleteno.

Mož je kralju ponudil žepno zrcalce, nekaj ovrtnice iz steklenih biserov, nožek s tremi rezili, sekirico

Kralj je stvari pregledal, jih povohal, potem pa se obrnil v stran. To nam ni bilo ravno prav, zakaj potrebovali smo nosače za naslednji dan. Radi bi bili vse čim hitreje uredili, da bi bili lahko kaj spali. Nismo si vedeli pomagati, kako bi kralja spravili v dobro voljo.

Nazadnje je mož nali kozarec žganja. »Pokusite!« je dejal vodnik kralju.

Kralj je pomignil z roko. Vodnik je dejal možu:

»Najprej poskusite sam. Tu veliko za- strupljajo. Kralj ne zaupa.«

Za možem je pil kralj in nam iz- praznil ne samo kozarce, marveč vso steklenico. Toda zato smo dobili nosače, kočo in živeža. Žganje je edini denar, za katerega je v liberijski gostavi moči kaj dobiti.

NAJBOLJ OLIKANO LJUDSTVO NA SVETU

Kadar smo jedli, se je zbrala vsa vas, zlasti ženske in otroci, ki so nas obstopili in nas gledali, kot da bi nas hoteli kupiti. Čez čas sem zapazila, da se nam reže. Sprva smo mislili, da nas obkledujejo.

»Da,« mi je dejal vodnik, »običajni belhi ljudi pri mizi se jim zde nedo- stojni in smešni.«

V Liberiji ni ne ceste, ne železnice. Mostovi so povečini spleteni iz ovijalk in obeseni na vsakem bregu na drevo. Tem mostovom pravijo »opičji mostovi«, najbrž zato, ker je treba biti spreten kot opica, da moreš čeznje.

Edina cesta v republiko teče vzdolž obale. Promet na njej imajo pravico oskrbovati in organizirati samo svobodni državljani republike.

Na koncu najne poti sva z možem nekoč stopila v avtomobilski avto- mobilski prevoznik družbe. Med mano in med sprevoznikom je sedela črna lepota. Za v mesto je bila oblekla prelepo oblačilo iz rumenkaste svile, ki ji je padalo prav do gležnjev. Kadar se je voznik zadel obnjo, ji je zavpil:

»Oprostite, gospodična!«

Vsakokrat je potem zmagovalno po- gledal mene, kakor da bi mi hotel reči: »Liberijski ljudstvo je najbolj olikano ljudstvo na svetu.«

To je edina cesta v vsej državi. Drug- god so samo steze. Kjer je lahko zaiti, je na bližnjem drevesu zarezal. Zarezal kaže, kam ne smeš iti, če hočeš priti prav.

ZLODJEVA LOČINA

Lepega dne smo navzlic moževemu kompasu in navzlic vodnikovemu znanju zašli. Hodili smo že od zore, ne da bi bili videli kako človeško sled. Blizal se je mrak. Vsi smo bili znojni in na koncu moči.

Nenadno je sredi gošče velikega rast- linja nekaj zadržalo. Privzdignila sem vejo in zagledala pod njo moškega in žensko, ki sta sedela ob velikem loncu, kjer so se kuhali brezlični kosi mesa. Meso sta mešala z dolgo gorjačo. Telesi sta jima bili pokriti s čudnimi belimi slikarjami. Oči so pod pobeljenimi ve- kami kazale pogled, v katerem sta se mešali krutost in bojazen. Vodnik mi je dejal:

»Brž sem in stran! To so ljudje iz zlojede ločine. Belci ne smejo tega vi- deti. Ubili bi te, če bi gledala!«

Vedela sem, da ponekod po Liberiji še vedno jedo ljudi, zlasti otroke ob kaki veliki svatbi. Zdelo sem na tako krvavo pojedino, ne da bi bila hotela.

PANTERJEVI BRKI

Med potovanjem po Liberiji sem pre- bivala po vseh mogočih zavetiščih. Neke- sem spala v voltem drevesu, katero so bile razjede bele mravlj. Drugi- nam je neke poglavar vasi dal na razpolago najlepšo kočlo. Ko sem stopila vanjo, sem se spotaknila ob velik lonce, kjer so se močile zverinje kože v umazani, smrd- ljivi tekočini. Hotela sem, da bi nosači odnesli lonce iz kočle, toda moj kuhar je a prestrašenim glasom in obrazom vzkliknil:

»To so čarovnikova zdravila. Ne do- tikaj se jih, ker bo divj!«

»Pa kaj potem?«

»Zmešal ti bo v riž na drobno se- sekanih panterjevih brk. V začetku ne boš čutila ničesar, toda v šestih mesecih boš umrla, ker ti bodo kosei brk pre- luknjali vse črevesje in želodec.«

LIBERIJA SE MODERNIZIRA

Monrovia je najbolj čudno mesto, kar sem jih kdaj videla. Ceste so potegnene v pravih kotih in so dokaj široke. Toda po cestah so posejane orjaške skale, ki jih niso hoteli odstraniti, ko so delali pot. Redki avtomobili, ki krožijo po prestol- niških ulicah, se jih na daleč dostojan- stveno ogibljejo.

Hiše so iz valovite pločevine z opo- tekavimi balkoni. Skozi odprta okna je videti v notranjost. Prostori so ponavadi polepljeni s časniškimi papirjem. Če člo- vek ponoči ne more spati, lahko bere slikarji na steni...

Od jutra do večera sem begala po prestolnici s fotografskim aparatom. Kad- ar sem se ustavila, se je okoli mene nabralo vse črno ljudi, ki so se smejali kakor otroci in prosili, naj jih vse slikam. Slikala sem »Trg sloge«, ki je dolg celih dvest metrov, poslavsko zbornico in »Elizejsko palačo«, kjer prebiva pred- sednik republike. Zaradi te slike bi me bili skoraj gnali na policijo, čeprav sem slikala samo palačo, ne pa predsednika, ki nikdar ne gre iz svojega bivališča brez fraka in brez cilindra ter — bos. Kako ne bi v tej noči razorožil sleher- nega atentatorja!

Trgovine v mestu so povečini v rokah Sirijcev. Ti prodajajo liberijskim žen- skam vsa moderna čuda: klobučke, ki so zelo »pipi«, čipke, ponarejene bisere.

Osem dni po prihodu v Monrovia sva dobila angleški parnik, ki naju je od- peljal v Cap Palm, zadnje liberijsko pristanišče pred francosko Guinejo. Ko sva se vkrcavala, sva zagledala oddelek liberijskih strelec, ki se je uril v ko- rakanju po evropskem vzorcu.

Vojni minister, ki naju je spremljal na parnik, nama je naznanil:

»Da, in v Evropi smo pravkar naročili dvanaest strojne. Liberija Liberijem! To je naš življenjski prostor...«

Pri teh besedah se mi je zazdelo, da se Liberija res modernizira...

Naročajte »Slovenski dom«!

S smreke padel in se ubil

Selca nad Skofjo Loko, 26. aprila.

Predvčerašnjim se je odpravil posestnik Po- točnik iz Dolenje vasi v gozd posekat nekaj smrek. Z njim je šel tudi njegov najstarejši sin Vinko. Podrla sta že več dreves, nazadnje pa sta se lotila visoke smreke, okrog katere so se sti- skale še druge. Da bi jo lahko podrla, je Vinko splezal na najbližjo smreko in posekal z nje ne- kaj vej, ki so bile v oviro. Med sekanjem mu je zdrsnilo, da je zakrilil z rokami in padel z dre- vesa. Z glavo je priletel ob skalo, da se je razbil in si zlomil tilnik. Obležal je na mestu mrtve. Potočnikovo družino je ta težka nesreča hudo udarila. Vinko je bil najstarejši sin, ki je zmerom pridno pomagal pri domačih delih. Vaščani so ga pa poznali kot mirnega in pametnega fanta. Zato vse sočustvuje z nesrečno družino.

Konj ga je ubil

Maribor, 27. apr.

V hlevu posestnika Strmška Matije pri Svetem Vidu v občini Vuzenica je konj udaril posestni- kovega 18letnega hlapca Lanza Vida tako močno v trebuh, da mu je raztrgal črevesje. Nesrečni Lunc je drugi dan v bolnišnici umrl.

Tolpa kolesarskih tatov prijeta

Maribor, 26. aprila.

Na Pragerskem se je posrečilo tamošnjim orožnikom izslediti družbo prijateljev tujih koles, ki so jih kar na veliko kradli v Ma- riboru. Pozornost orožnikov je vzbudil klju- čavničarski pomočnik Franc Kranjc, ker je v zadnjem času prodal več koles. Ker sam nima premoženja ter si teh koles nikakor ne bi mogel kupiti, so ga orožniki prijeli ter za- slisali. Fant je najprej zatrjeval, da je kupil kolesa od raznih oseb ter jih je potem z do- bičkom naprej prodajal. Kmalu pa se je za- pletel v protislovja ter je slednjič priznal, da je štiri kolesa ukradel. Izdal je tudi svojega prijatelja, 19letnega poljskega delavca Ivana Leskovarja v Vrhljki, ki je tudi ukradel štiri kolesa. V afero pa je zapletenih še več drugih oseb ter je število koles, ki so jih ukradli, zelo veliko.

Daruj 1000 din — in plačal si en kamen za slovenski prosvetni dom v Ljubljani!

kaj umestnih pripomb ter predložil razrešnico sta- remu odboru.

Z volitvami novega odbora je bilo malo teže, ker stara uprava z ozirom na izmenjena službena mesta nekaterih odbornikov, ni hotela več spre- jeti nobenih funkcij. Od stare uprave predlagani odbor ni bil sprejet, zato so na željo vsega čla- nstva izvolili še za to leto staro upravo s predse- dnikom Renko Stankom na čelu. Njegov sodelavec in najstarejši član sokolje Palir Franc se je eicer dolgo upiral, toda se je le moral vdati želji vse- ga članstva in ostalimi v odboru. V odbor so pri- šli poleg drugih še kot podpredsednik Miklavčič Rudi, drugi tajnik Dolinar Franc in odborniki Bužar R., Bec J., Roškar V., Kramer J., Tovor- nik I. in Cvetko E.

Blagajniško mesto je prevzel ponovno Dove- čar, revizijsko pa Kobal.

Po izvolitvi odbora je spregovoril še delegat glavne uprave iz Belgrada tajnik Neurahr, ki je pozdravil občni zbor v imenu odbora glavne upra- ve in v lepem govoru pojasnil članstvu pomen in potek borb, katere je vodila glavna uprava za dosego boljšega socialnega položaja članov.

Tajnik je še predlagal, naj glavna uprava za zasluge, katere je imel v sekciji, odlikuje Dove- čarja Toša s srebrnim znakom. Predsednik, pa je izročil ob tej priliki v odlikovanje za zasluge zlat znak.

Predsednik Renko se je zahvalil za odliko- vanje ter obljubil še nadalje po svojih močeh so- delovati za napredek organizacije. Ob 4 zjutraj je občni zbor zaključil.

Ban dr. Natlačen v Slovenj Gradcu

Na svojem nadzorstvenem potovanju po se- vernih krajih Slovenije je ban dr. Marko Natlačen včeraj obiskal zdravilišče Topolšice, kjer ga je uradno pozdravil vodja te ustanove, primarij g. dr. Furlan z osebjem. Po ogledu zdravilišča se je dr. Natlačen odpravil v Slovenj Gradec. Na poti tja mu je bil prirejen sprejem v Mislinju, kjer so ga pozdravili krajevni odličniki in zastopniki vseh političnih ter prosvetnih organizacij in pa seveda različna zastopstva, ki so mu razlagala krajevne potrebe. Po treh je ban dopotoval s spremstvom v Slovenj Gradec, kjer ga je pričakovala velika množica ljudstva na okrašenem Glavnem trgu z županom dr. Picejem ter z vsemi krajevnimi od- ličniki, gasileci, slovenskimi fanti in dekleti itd. Župan je predstavil banu vse druge župane in odbornike iz okraja, vojaške zastopnike, duhov- štino ter druge vidnejše osebnosti. Ban se je za lepi sprejem zahvalil v kratkem govoru, nakar so se začeli uradni sprejemi zastopstev občin, uradništva, učiteljsva, Kmečke zveze, ZZZ, FO, Sokolov, gasilec in drugih organizacij.

Poziv Mariborčanom, naj za prihod bana dr. Natlačen izobesijo zastave

Meščani!

V petek, 28. aprila, opoldne poseti službeno gospod ban dr. Natlačen naše mesto.

V pozdrav visokemu gostu bo mestna občina v petek zjutraj razobesila na svojih poslopih državne zastave ter v ljudno vabim meščane, da store isto na svojih hišah. Zastave naj ostanejo razobešene do sobote popoldne.

Župan: dr. Juvan.

Drzen vlom v Kamniku

Preteklo noč je neki vlomilec na prav svoje- vrsten način obiskal gostilno in kuhinjsko shrano- bo g. L. Podbrežnika. Domači so odšli kmalu po 11. uri k nočnemu potniku, nakar je spreten vlo- milec lahko popolnoma nemoteno izvršil svoj za- snovan načrt.

Krilo kuhinjskega okna na dvorišču je bilo odprto, skozi katerega je na nepojasnjen način odprl okno in se splazil v kuhinjo, kjer je bil po- poln gospod položaja. Kuhinjska vrata, ki vodijo v gostilno, so bila zaklenjena in je ključ tičal v ključavnic. Z njim je tudi odprl gostilniško sobo. Najprej se je lotil dela pri gostilniški kredenci, v kateri je s silo odprl natakarsko predal, iz ka- terega je odnesl njeno zlato zapestno uro z veri- žico v vrednosti nad 1000 dinarjev, 2 zlata prstana v vrednosti 400—500 din, okrog 400 din gotovine ter vse cigarete Morava, Zeta in Ibar, dočim je cigarete Drava pustil nedotaknjene. Na kredenci se nahajajoče steklenice z likerjem in vino, ki je bilo v točilnem pultu, je tudi pustil popolnoma v miru.

Pač pa se mu je zahotelo dobiti kaj za pod zob. Vrnil se je v kuhinjo, kjer je staknil ključ kuhinjske šrambe in pobasal kar celo šunko.

Po izvršenem naklepu je gostilno kakor tudi kuhinjsko shrambo in kuhinjo skrbno zaklenil ter vse ključke pustil na kuhinjski omarici, nakar se je skozi okno splazil zopet na dvorišče in izginil v temno noč. — Vlom je bil takoj zjutraj prijav- ljen javnim organom, ki so mrzlično iskali sledi za drznim vlomilec. Kmalu je bila izsledena neka sumljiva mlada ženska, ki se je že od sobote potikala po Kamniku in okolici. Dognalo se je sicer, da ni v nikaki zvezi z gornjim vlomom, pač pa je plitvica tudi svojega tipa, ki ima že precej pestro zgodovino in je bila do razčiščenja zadeve oddana v sodne zapore.

Danes zvečer ob 8. uri v frančiškanski dvorani javno predavanje: Kongres Kristusa Kralja

Od tu in tam

Naša zunanja trgovina se je v prvih treh letošnjih mesecih precej zmanjšala. Po količini se je izvoz zmanjšal za celih 20 in pol odstotka, uvoz pa le za 4%. Po vrednosti pa se je izvoz zmanjšal za 7,68%, uvoz pa za 4,18%. V celoti je trgovinska bilanca za prve tri mesece letošnjega leta pasivna za 175 milijonov dinarjev. — Denarni oblog pa se je močno povečal in znašal sredi tega meseca nekaj več kakor sedem milijard dinarjev. V nekaj tednih se je oblog povečal za 140 milijonov dinarjev.

Stalni jugoslovansko-nemški gospodarski odbor se bo sestal 20. maja v Kölnu. Odbor ima vsako leto po dve seji, in sicer izmenoma zdaj v Nemčiji, zdaj pri nas. Njegova naloga je, da prepreči trgovinsko izmenjavo med obema državama in da skuša narediti čim bolj prožno funkcioniranje nemško-jugoslovanske trgovinske pogodbe. Glavni predmet razgovorov na kölnski konferenci bo vključitev Češke in Moravske v nemški gospodarski sistem in pretes vprašanj, ki s tem v zvezi nastajajo za naše gospodarstvo. Kakor znano, je imela naša država živahne trgovinske stike s Českoslovaško.

1152 študentov študira na belgrajski univerzi medicino. To je tudi za belgrajske razmere velika številka, prav za prav rekordna, kajti še nobeno leto ni bilo vpisanih toliko slušateljev. Predavalnice in laboratoriji so na medicinski fakulteti zgrajeni tako, da zadostujejo kvečjemu za 300 slušateljev, na kolikor so po vojni tudi računali. Zaradi stiske v prostorih so nameravali vpeljati »numerus clausus« (omejeno število), vendar pa je prosvetno ministrstvo končno uvidelo, da je zlasti padeželnost potrebnih še mnogo zdravnikov in da je zato treba le razširiti laboratorije. Med vsemi 1152 slušatelji je Jugoslovancev 726, ostali pa so Bolgari, Rusi, Nemci, Madžari, Albanci in Poljaki. Najmočnejša inozemska skupina so Bolgari, katerih je 219. Približno četrtina vsega števila slušateljev odpaše na ženske.

Nov trg si je našla naša cementna industrija v Venezueli. V Splitu je naložila ladja »Ivan Topić« 7000 ton cementa, da ga bo prepeljala v Venezuelo. Če bo tamkajšnjim kupcem cement ugalal, se bodo po vsej verjetnosti kupitje povečale. Naša cementna industrija preživlja zadnja leta hude čase, ker jo je konkurenca izrinila iz mnogih držav. Še predlanskim je izvažala cement v 53 držav, lani pa komaj v 30.

Novo železniško progo od Karlovca skozi Slunj do Bihača bodo v kratkem že začeli graditi. Trasiranje je bilo končano pred kratkim. Vsa dela bodo veljala okrog 230 milijonov dinarjev. Posebno pozornost posvečajo zvezi s Plitvičkim jezeri. Sedaj imajo v načrtu, da bodo progo izpeljali tako, da se bo kasneje dal zgraditi priključek in bodo Plitvice lahko dobile neposredno železniško zvezo z Zagrebom. Če se bo ta napoved kdaj uresničila, potem se bo razdalja med Zagrebom in Plitvicami znižala na 170 kilometrov ali tri ure vožnje z brezvolnikom, med tem ko je trajala vožnja iz Zagreba do Plitvic vstevši vožnjo do sedaj pet ur. Gradnja proge proti Bihaču je že nekaj časa predmet številnih razprav v hrvaškem časopisu. S tehtnimi razlogi so se nekateri oglašili proti tej železnici, češ da pelje skozi pasivne in nerodovitne kraje ter ne bo mogla narodnemu gospodarstvu prinašati nobenih večjih koristi. Bolj se ti ljudje potožejo za zgraditev proge od Karlovca na Bosanski Novi.

Vsega skupaj 62 gasilskih čet obstoji na ozemlju drinske banovine. To število se razdeli takole: 42 prostovoljskih čet, 16 industrijskih, dve uradni in dve prometni čet. Številke kažejo, da je gasilstvo v drinski banovini še silno slabo razvito, čeprav se gasilska zajednica mnogo trudi, da bi se ta preprota organizacija med ljudstvom ukoreninila. Oprema vseh gasilskih čet je slaba, kar pa je razumljivo zaradi dejstva, da žive ljudje v revščini.

300 kilogramov težko blagajno so odnesli vlomilci iz mestne bolnišnice v Pančevu. Vlomilci so morali dobro poznati pisarniške prostore v bolnišnici, ker so brez velikega hrupa in ropota spravili veliko in težko blagajno skozi okno, jo odnesli v bližnji gozd in jo tam razbili. Našli so 36.000 din gotovine. Zanimivo pa je dejstvo, da je prav ob istem času dežurni zdravnik operiral nekega bolnika in je medrta to krivo, da so roparji lahko nemoteno izvršili svoj namen. Za vlomilce od sedaj še niso našli nobene sledi.

Razočarana se je vrnila spet v Ameriko kmetica Marija Pavlek iz prekmurske vasi Krog. Pred desetimi leti je odšla v Ameriko zaradi sporov z možem. Ves ta čas se ni oglašila z nobenim pis-mom. To je prišlo prav možu, da je vzel pod streho prielzico in imel z njo tri otroke. Pred kratkim pa se je Pavlekov nenapovedana pojavila v rodni kraj. Ko je videla, da mož živi z drugo in ne računa več nanjo, je pospravila svoje stvari in na sodišču vložila tožbo za ločitev zakona. Ko bo to uredila, se bo spet vrnila v Ameriko.

Iz bojazni pred gladom se je polila s petrole-lem in zažgala stara Cvija Cvejanović iz Gračanice. Vprčo svojega moža in pastorka se je polila s petrolejem in se zažgala. Oba možka sta ji takoj priskočila na pomoč in jo z veliko težavo rešila smrti. Sama sta se pri tem močno opekla po rokah in nogah. Pri zasliševanju v bolnišnici je stara Cvija povedala, da si je na tako nena-vaden način hotela končati življenje zgolj iz bo-jazni, da bo morala od gladi umreti, ker je njen mož brezposelen, a pastorek, ki je sicer skrbel za vso družino, odhaja k vojakom.

Zaradi dekleta sta se dvobojevala v Novem Selu pri Vrnjački banji Ljubija Kurepovič in Ra-dosav Kamatina. Oba sta bila zaslijušana v isto dekle, v 25 letno Sibino Medan. Ker se drug drugemu nista hotela umakniti, dekle pa je bilo do obeh precej hladno, sta sprejela dekletov predlog, naj se vprčo nje dvobojuje. Kdor bo močnejši, tisti bo osvojil njeno sroja. Fanta sta se res dobila in se začela metati po tleh. Med borbo pa se je razvnela jeza. Ko je ležal na tleh, je Kamatina po-tegnol iz žepa samokres in ustrelil Ljubijo narav-no v srce.

Zaradi škode, ki je znesla komaj nekaj dinar-jev, je prišlo do krvavega prelepa v vasi Jugovcih pri Prijedorju. Konji posestnika Agana so zašli na njivo kmeti Kadiča. Ko je Kadič to videl, je prijel konje in jih gural v vas. Spotoma je srečal Agana in zahteval od njega odškodnino za povzročeno škodo. Stari Agan se je začel pripravljati, nato pa še teptši, ko sta mu prihitela v pomoč oba sinova. Kadiču pa je pomagal sin Sulejman. Tolki so se s sekirami, kamorkoli je padlo. Nehali so šele, ko so vsi obležali na tleh z groznimi ranami. Med prevozom v bolnišnico je stari Agan umrl, ostali štirje se bore s smrtjo.

Smrt Helene Repičeve še vedno tajinstvena

Izpovedi prič so za obsojenega Brezovnika olajševalne

Celje, 26. aprila.

Ze včeraj smo kratko poročali o veliki razpravi okrognega sodišča v Celju proti 25 letnemu posestniškemu sinu iz Šmartnega ob Dreti Brezovniku Martinu, ki je bil pred 4 leti obsojen na do-smrtno robijo zaradi obtožbe, da je usmrtil 20 letno Repič Heleno, da bi se je iznebil, ker je bila z njim noseča. Danes pa je bila obnova razprave proti Brezovniku Martinu, kajti prišlo je do novih momentov, zaradi katerih je apelacijsko sodišče po številnih intervencijah in prošnjah Brezovnikovega zagovornika dr. Komavlija iz Maribora ugo-dilo pritožbi in dopustilo obnovo postopka. Obre-menilna priča Dobrava Ivan se je namreč jeseni leta 1936 na orožniški postaji javil, da je krivo izpovedal proti Brezovniku, češ, da ga je k temu nagovoril Arnič. Ali je verjeti Dobravi ali pričam, ki govorijo proti Dobravi, to je prepuščeno sodi-šču. Sodišče bo po teh pričah ugotovilo, zakaj se je Dobrava obtoževal krive izpovedbe. Če se bo izkazalo, da je bila izpovedba Dobrava v resnici kriva, utegne priti do drugačne ocene priče Lize Repičeve in Arniča. Gre torej predvsem za taka dejstva, ki bi lahko dovedla do dokazov za opro-stitev Martina.

Predsednik g. dr. Vidovič Franc je prebral obsodbo s 6. junija 1935, po kateri je bil Brezov-nik obsojen na do smrtno robijo, in tudi razloge obsodbe. Brezovnik je ves čas z vso pozornostjo sledil branju in je bil popolnoma miren. Prebrana je bila tudi odločba stola sedmorice, ki je zavrnil zagovornikov priziv in revizijo. Zanimiv je bil do-pis apelacijskega sodišča, ki je dovolilo proti Brezovniku novo postopanje. Ze na prvo predsedniško vprašanje je Brezovnik z vso odločenostjo zatrdil, da ni kriv. Po osebnih podatkih je Martin pripovedoval, kako se je spoznal z Repičevo He-leno, ki je služila blizu njegovega doma pri Zajčevih, kako je k njej zahajal, kako jo je nekega večera spremljal do doma in kako je prišlo do razmerja. Helena je po tem dogodku vedno silila za Martinom, ki pa je ni maral, ker je imel svoje dekle. Prišla sta še nekajkrat skupaj. Brezovnik je izpovedal, da je Helena včasih po dva dni odšla od Zajčevih in da je zatrdila, da hodi k nekemu starejšemu možku blizu Ljubnega, ki ima hišo.

Okrog 10. dopoldne je bil zaslišan asistent za-grebske klinike, sodni izvedenec g. dr. Špoljer. Njegove izjave so zelo značilne. Dr. Špoljer je namreč istega mnenja kot sta bila zdravnik, ki sta izvršila obdukcijo Heleninega telesa. Špoljer je mnenja, da je bolj verjetno, da se je Helena sama obesila, kakor da je bila nasilno obesa. Dr. Špoljer kakor tudi dr. Komavli se naslanjata tudi na okoliščino, da je bilo drevo odrgnjeno z vrvi v smeri, v katero je viselo Helenino truplo, ter da smrt nastopila takoj, torej bolj verjetno v samomoru, kjer nastopi smrt takoj, ker pade vsa teža telesa.

Ob 1. je predsednik sodišča prekinil razpravo, ki se je spet pričela ob 3. popoldne, ko je bil za-slišan Brezovnikov oče. Bil je nekoliko nemiren, ko je stal poleg obtožene sina, govoril pa je o njem vse dobro. Takoj nato je bila zaslišana glav-na obremenilna priča Arnič.

Ze v začetku zasliševanja je Arnič pojasnil, kaj je z Dobrovcem, ki je baje takoj, ko je dobil poziv na sodišče, zbežal v Avstrijo. Arnič je v svojem pričevanju zašel v protislovja, da ga je predsednik resno opozoril. Arnič je bil, kakor je izpovedala tretja priča Sumljak Marija, ljubljene-c pokojne Helene in ni maral Brezovnika. Sumljak Marija je zatrdila, kako se je srečala z Dobrov-cem, ki ji je tožil, da ga peče vest, ker je krivo pričal proti Brezovniku, toda krivico hoče popra-viti.

Priče govorijo za Brezovnika

Takoj nato je bil zaslišan Vodušek Ivan. Po-vedal je, kako je videl usodnega večera okrog 7. Brezovnika, ko je šel domov, da pa se je pred njim skrtil, ker je šel krasit prekle. Voduškova izpoved je zato važna in olajševalna za Brezov-nika. Prav tako važna je izjava Pozniča Ivana, ki je videl Martin usodnega večera ob 7., ko se je vrnil domov in molil z družino. Kolenc Antonija in Rafael sta izpovedala, da je imel Brezovnik Martin že teden dni pred dogodkom v Setevjem gozdu praske na roki. S tem je pobita obtožba, ki pravi, da je Martin to praske dobil v borbi s He-leno. Priča Setel Jakob je celo izpovedal, da je nekoč dejal, da bi že davno vse povedal, če bi le kaj dobil zato. O Partu, ki je pričal zelo obtežljivo proti Brezovniku, je rekel, da ga šteje med zelo lahkomišelnih ljudi. Part je pred meseci pobegnil z Dobravcem v Avstrijo. Dejstvo, da sta obe glavni obremenilni priči pobegnili, potrjuje sumnja, da sta ta dva res po krivem pričala. Remec Lu-dovik je zatrdil, da je Arnič ob neki priliki iz-javil, da se je Martin zelo neumno zagovarjal ter da bi ga on za nekaj jurjev tega rešil. Čudno je, da je Arnič tako jasno pripovedoval Remcu, kako se je moral morilec s čevljem upreti v drevo ter da se je to tudi opazilo na odrgnjenem drevesu. Vrtačniku je Dobrove izpovedal, da obžaluje krivo pričevanje proti Martinu, da pa je vsega tega kriv Arnič, ki ga je k temu priporočil. Isto je Dobrove ob neki priliki rekel Sumljaku. Razburjen je Ar-nič stopil iz dvorane naprej pred sodnike in glasno povedal, da je Dobrava sam priznal, da mu je oče Brezovnik obljubil 10.000 din, če priča ugodno za Martina. Takoj se je oglašil Brezovnikov oče in pribil, da bodo o tem izpovedale priče, da to ni res.

Komu gre vera?

Predsednik sodišča je še naprej zasliševal Arniča. Njegovo pričevanje se je mnogim navzo-čim zelo dvomljivo in neresnično. Dobrava-čev brat Alojz je izpovedal, da mu je Helena ob neki priliki rekla, da bi najraje napravila samo-mor, ker je tako nesrečna. Vrtačnik Neža je pri-povedovala, kako je prišel k njej Dobrava in ob-žaloval, da je po krivem pričal zoper Martina, da pa je kriv vsega tega Arnič, ki mu je za krivo pričevanje naredil zastoj hlače. Nato je bila za-slišana Krznar Marija. Povedala je, kako je prišel k njej Brezovnikov oče in jokaje pripovedoval o Dobravčevemu priznanju, da je proti Martinu kri-vo pričal. Brezovnik Alojzij, obtoženčev bratranec, je ponovno potrdil, da je Dobrava zatrdil, da je krivega pričevanja kriv le Arnič. Dobrava je nam-reč šel sam z Lojzetom na orožniško postajo, kjer se je prijavil zaradi krivega pričevanja. V tem momentu je iz vrst obištnstva stopil Arnič pred sodnike in zaklical, da je bil Dobrava že takrat podkupljen. »Za denar pa se vse naredi,« tako je zaključil. Orožniški podnadrednik Lenart Alojz je potrdil Brezovnikovo izpoved, da se je Dobrava res prijavil orožniški postaji zaradi krivega pričevanja proti Martinu zatrdilo, da ga je k temu pregovoril Arnič. Prebrano so bile tudi izjave dru-gih prič. Vse so zatrdjevale, da je Dobrava pre-govoril k krivemu pričevanju Arnič. Mati pokojne Helene Repič ni o svoji hčerki ničesar negativnega izpovedala. Po večiniutnem izpričevanju je Re-

pičeva Elizabeta zašla v protislovja, izpovedala pa je, da ji je hčerka rekla, da ji je Martin naročil, da se bosta naslednjega večera zanesljivo videla. Predsednik je opozoril mater, če ve, da je bil Do-brava že kaznovan, Part pa je v prisilni delavnici. Državni tožilec dr. Jereb je stavil Repičevi več vprašanj zaradi družbe usodnega večera, ko so pri Arničevih kvartali mati, Part in Dobrava. O Arni-ču ni vedela točno izpovedati, če je bil pri igri.

Ob pol 8. je predsednik sodišča zaprisegel 14 prič, nakar je razpravo prekinil.

Kaj bo z Brezovnikom?

Prav gotovo je, da bo imel veliki senat, ka-teremu predseduje predsednik okrognega sodišča g. dr. Vidovič, res težko stališče, kaj naj stori z Brezovnikom. Prva sodba je ugotovila čas smrti Repič Helene, kakor pravi Brezovnikov zagovor-nik g. dr. Komavli, po posrednih okoliščinah in ne po objektivnih znakih. Prav tako je to ugotovljeno le po posrednih okoliščinah, da je bila Repičeva usmrčena, Martin namreč pri svoji obrambi ni mogel dokazati, kje se je med 6. in 8. uro zvečer nahajal. Šele priče Dobrava, Repič, Arnič in Part so stvorile ugotovitev, da je pokojna umrla nasilne smrti, čeprav za to ni bilo nobenih trdnih dokazov. Značilna je tudi izpoved Dobrava Alojza, brata Dobrava Ivana, ki je dejal, da je bil s pokojno Repičevo v kritičnih dneh večkrat v družbi, da se je ona sramovala svoje nosečnosti. Rekla je tudi, da jo je tako sram, da je najraje naredila samo-mor. Ta okoliščina bi utegnila omajati ugotovitev sodbe, da je bila Helena usmrčena in bi mogla pripomoči do druge ugotovitve, da se je sama umrla.

Jutri v četrtek bo zaslišanih še nekaj prič, po katerih se bo lahko sodišče končno odločilo, ali Brezovnika oprosti ali pa ga zopet pahne v ječo.

Športne vesti

Zadnje kolo ligaških tekem bodo sodili na-slednji sodniki:

v Zagrebu: Hašk : Ljubljana, g. Stojanovič;
v Belgradu: Bask : Slavija, g. Stefanovič;
v Beogradu: Hajduk : Jugoslavija, g. Milanovič;
v Varaždinu: Slavija : BSK, g. Macoratti —
namestnik g. Camernik;
v Zemunu: Zemun : Jedinstvo, g. Nevkovič;
v Skoplju: Gradjanski (S) : Gradjanski (Z)
in g. Popović.

Zagrebska nogometna ligažve poziva s po-sebnim pismom svoje ligaske klube (Gradjanski, Hašk, Slavija (V) in Hajduk), naj izstopijo iz lige. Zagrebska podzveza poziva te klube samo na izvršitev obljube, ki so jo dali na izrednem obnem zboru podzveze in kjer so ti klubi izja-vili, da so pripravljeni nositi vse posledice ta-kega sklepa.

O tridenavni kolesarski dirki okoli Slovenije in Hrvatske vodijo Zagrebčani razgovore še s Trstom. Prireditelji nameravajo namreč združiti vsakoletno dirko okoli Slovenije in Hrvatske še z dirko Zagreb—Ljubljana—Trst. Po tem načrtu bi se ta kolesarska dirka razširila po naslednjem programu: Start 15. avgusta v Zagrebu, nato Karlovac, Plase, Crikvenica; 16. avgusta Crikve-nica—Sušak—Reka—Pola—Trst; 17. avgusta od-mor v Trstu. 18. avgusta Trst—Ljubljana; 19. av-gusta Ljubljana — Celje—Maribor—Varaždin; 20. avgusta pa Varaždin, Koprivnica, Bjelovar, Za-greb. Če prireditelji uspejo s svojimi načrti in uresničijo razgovore, bomo imeli zelo lepo in za-nimivo kolesarsko dirko.

Amatersko evropsko boksarsko prvenstvo, ki je bilo prejšnji teden v Dublinu, je dalo za leto 1939-40 naslednje evropske vrhake:

Mušja kategorija: Ingle (Nemčija);
Bantam kat.: Sergio (Italija);
Pernesna kat.: Dowdal (Irski);
Lahka kat.: Murenberg (Nemčija);
Welter kat.: Kolesinsky (Poljska);
Srednja kat.: Raedik (Estonska);
Polteška kat.: Musina (Italija);
Težka kat.: Tamberg (Švedska).

Pri letošnjem boksarskem prvenstvu so se zlasti izkazali Poljaki, ki so zasedli tudi več dru-gih mest. Na podlagi rezultatov tega prvenstva je bila tudi sestavljena evropska reprezentanca, ki bo nastopila proti ameriški reprezentanci v borbi za zlato rokavico. V Ameriki bodo nasto-pili novi vrhaki, razen v mušji kategoriji, kjer bo mesto Inglesa (Nemčija) nastopil Lehtinen (Finska), dalje v lahki kat. namesto Nemca Mu-renberga, Italijan Pieri, v Welter kat. namesto Poljaka Kolesinskyja Šved Agren in v teški na-mesto Šveda Tamberga Italijan Lazzari.

7. maja bo krožna kolesarska dirka na Podutiškem klancu

Kolesarji so si za svoje letošnje tekmovalne izbrali neprometno in mirno krožno prog, ki vodi skozi tihe vasi v neposredni bližini našega me-sta, t. j. skozi Zgornjo Sisko, Koseze, Podutik, Glince, Delnice, Zapuže in Dravljice spet v Zgornjo Sisko. Proga ni zgolj ravinska, temveč se morajo kolesarji boriti tudi s hudim klancem. Zato se gle-dalec najraje zbira na točkah, kjer se borba ko-lesarjev najbolj opaža. Ena takih točk je razen cilja gotovo sam podutiški klanc. Marsikateri gledalec zmaguje z glavo, češ, kje neki zbere ko-lesar toliko moči, da se s tako lahkoto vzpenja po taki strmini — pa ne enkrat, temveč štiri, pet, osem in še večkrat zaporedoma.

In s kakšno povprečno brzino so do zdaj dirka-či prevozili na omejeni krožni prog dolocenih 40, 60, 80 in tudi 100 km? 28, 30, 31, a lanske leto so v ostri konkurenci dosegli celo okrog 33 km pov-prečne hitrosti kljub slabi in posuti prog! Da se bo pa letos 7. maja brez dvoma dosegla še višja povprečna brzina, je skoraj izve dvoma. Cesta je letos boljša. Dalje je spremenjen tudi način vož-nje, kajti kolesarji bodo vozili s »handicapom«. Prireditelji bo uspešna le, če bo vreme ugodno.

Tokrat se bodo borili tudi dirkači z navadni-mi turističnimi kolesi, ki niso verificirani, imajo pa veselo do kolesarskega tekmovalja. Ta skupna bo vozila v dveh krogih na krožni prog, dolgi 15 km, medtem ko bo »handicap« dirka znašala 60 kilometrov.

Dirke bodo ob vsakem vremenu ter se začnejo ob 2 popoldne.

Združenje rezervnih oficirjev, pododbor Ljubljana ponovi brezplačno predvajanje izredno za-nimivega vojaškega filma v petek, dne 28. aprila od 6 do 7 zvečer v kino »Sloga«. Vabljene vsi rez-ervni in aktivni oficirji, ki niso imeli zadnjih prilike, da si ta film ogledajo. Uprava pododborja, Ljubljana

Vremensko poročilo

Slovenskega doma

Kraj	Baromet- sko stanje	Tempe- ratura v °C		Relativna vlažna v %	Oblačnost 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada- vine	
		na- veče	na- jutri				m/m	vrsta
Ljubljana	761.1	17.2	7.6	84	6	S,	0.1	dež
Maribor	760.0	19.8	7.0	70	3	S,	—	—
Zagreb	753.4	22.0	7.0	60	7	SSE,	—	—
Belgrad	759.9	23.0	9.0	70	0	S,	—	—
Sarajevo	761.2	21.0	1.0	90	0	0	—	—
Vis	759.8	12.0	10.0	90	10	SE,	—	—
Split	760.1	20.0	11.0	60	4	SE,	—	—
Kumbar	760.2	21.0	12.0	90	6	E,	—	—
Rab	759.5	17.0	16.0	70	6	SE,	—	—
Dubrovnik	759.8	20.0	12.0	60	5	E,	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, zmerno toplo vreme. Manjše padavine niso iz-ključene.

Koledar

Danes, četrtek, 27. aprila: Peter Kanizj, Petek, 28. aprila: Pavel od Križa.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Du-najska c. 6; mr. očičev, Celovška c. 62; mr. Gar-tus, Moste-Zaloška cesta.

Akademski pevski zbor bo ponovil koncert ju-tri, v petek 28. t. m. ob 20 v Unioni. Vstopnice so v predprodaji na univerzi po 15, 10 in 8 din. Pre-skrbite si vstopnice takoj, ker je njih število ome-jeno!

Okrogni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce na določbe § 65. zakona o zavarovanju delavcev, po ka-terih pridobi zavarovane pravico do pokojnine ali invalidnine šele takrat, ko so zavarovalni prispevki dejansko plačani. Delodajalci, ki so s plačilom v zaostanku nevarno ogrožajo ko-risti svojih delavcev in nameščencev.

Na klavirskih koncertih priznanih svetovnih umetnikov poslušamo z neko posebno naslado iz-vedbo Chopinovih skladb. Med temi umetniki pa malo pravih izvajalcev del nesmrtnega Poljaka in eden najpomembnejših je R. Koczalski. Koczalski je imel to srečo, da je v svojih mladih letih užil pouk pri nekem učencu skladatelja Chopina. Ta je prenesel potem interpretacijo slavnega moj-stra na svoje najboljše gojence. Tako je Koczal-ski znan po vsej Evropi kot najodličnejši interpret Chopinovih del, ki bo v torek, 2. maja t. l., ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Opozarjamo na in koncert, za katerega se dobe vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Hubadova župa vabi vse pevce in ljubitelje petja, da se udeležijo drevi ob 20 v kino-dvorani v Mostah koncerta v proslavo 5 letnice smrti priljubljene skladatelja P. Hug. Sattnerja. — Župna uprava.

Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhi-tektov — sekcija Ljubljana opozarja svoje člane na prva dva jugoslovanska tehnična filma pod na-slovom: »Motorni voz« in »Jugoslavija gradi svoje lokomotive«, ki jih bo predvajal kino »Sloga« v dneh od 1. do 7. maja. Pri predstavi dne 2. maja bo tolmачil vsa tehnična dela član upravnega od-bora sekcije inž. Stanko Roglič.

Prirodoslovno društvo opozarja, da bo predava-nje primarija gr. dr. Božidarja Lavriča o »Kirurgiji trebušne votline« v torek, dne 2. maja, v Minera-loški predavalnici univerze in ne v petek, kakor je pomotoma na objavah predavanj. Začetek ob 18.15.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, 27. aprila: »Upniki na plani« Izven. Glo-boko znizane cene od 14 din navzdol. (Posled-njič v sezoni).

Petek, 28. aprila, ob 3 popoldne: »Kaj je resnica?« Izven. Dijaška predstava. Globoko znizane ce-ne od 14 din navzdol.

Sobota, 29. aprila: »Utopljenca«. Premiera. Pre-miereki abonma.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Četrtek, 27. aprila ob pol 8 zvečer: »Lohengrin«.

Petek, 28. aprila: Akademija ljublj. Sokola. Izven. Sobota, 29. aprila: »Štirje gradbini«. Izven. Glo-boko znizane cene od 14 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 27. aprila, ob 20: »Upniki — na plani« Red A. — Petek, 28. aprila: Zaprt.

Drobne iz Kranja

Akademski pevski zbor v Ljubljani — naš najboljši zbor, ki v svojem vztrajnem delu žanje presenetljive uspehe že dolgo vrsto let po naši ožji in širši domovini, pride prikrat na gostovan-je v Kranj. V sredo 3. maja ob pol 9 zvečer bo priredil v Narodnem domu velik koncert slovenske pesmi iz dobe narodnega preporoda. Ker se do-gaja, da se morajo večkrat ljudje vrniti zaradi raz-prodane dvorane, si preiskrite vstopnice v pred-prodaji na gimnaziji pri gimnazijskem slugi. Ta dan veli v dvorano Narodnega doma!

Zaščitno cepljenje zoper osepnice v Mariboru

Za mesto Maribor bo vršil mestni fizik za-ščitno cepljenje zoper osepnice od torka, 2. maja, do sobote, dne 6. maja t. l., v svojih uradnih prostorih v Frančiškanski ulici 8, in sicer v času od pol 10 do pol 12. V navedenem času bo cep-ljenje brezplačno.

Cepljeni morajo biti vsi zdravi otroci, ki so bili rojeni v preteklem letu.

Starši se opozarjajo, da se opustitev cepjenja kaznuje po zakonu o zatiranju nalezljivih bolezni.

Izlet na Remnik in Sv. Pankracij

Drugo nedeljo, 7. maja, priredi Slov. planinsko društvo v Mariboru obmejni izlet v večjem obsegu na Remnik in k Sv. Pankraciju, kjer ima poleg cerkve in razglednega stolpa svoje domače zave-tišče. — Vabimo planince, športnike, izletalce, društva, pevске zbornice, da rezervirajo nedeljo, dne 7. maja, za obmejni planinski Pankracijski dan.

Našega izleta se udeležijo tudi ljudstvo z Rem-nika s svojim župnikom, ki nam bo oskrbel služ-bo božjo v cerkvi našega visokega zavetnika.

Program izleta objavimo drugi teden, zaenkrat prilašuje svoje prijave za udeležbo v pisarni SPD na Aleksandrovi cesti št. 16.

Obramba Londona pred sovražnim napadom z vsakim dnevom miru je Anglija varnejša

Če vprašate danes zavednega Angleža, kaj bo Anglija delala v primeru bodoče vojne, dobite prav gotovo odgovor: Delala bo to, kar je delala vedno. Anglija je tu pa tam včasih sicer tudi izgubila posamezne bitke, nikdar pa ni še izgubila vojne... Zadnjo bitko Anglija vedno dobi!

To je samozavest, ki pravi o tem, da se tudi Anglija ne boji prav preveč vojne. Velika večina Angležev je trdna prepričanja, da se Angliji v bodoči vojni sicer utegne pripetiti, da bi Anglija izgubila tudi zadnjo bitko v tej vojni. Zadnje zmagave so dokazale, da vodi vojno in dosega zmage tudi človek, ne samo topovi in druga, čeprav se tako sodobno in učinkovito orožje.

Povprečni Anglež ne ve dosti povedati o tem, kako bi se mesto London branilo, če bi nadenj prišel letalski sovražni napad. Spominja se morda le še dni, ko so delali poskuse s čudovitimi baloni, ki so razpeli ogromno žično mrežo v zraku, v katero naj bi se v primeru letalskega napada ujeta tuja letala. Anglija morda ve tudi to, da je njegova plinska maska, ki jo je nekako rabil v vojni, doma v njegovi omari. Spomni se morda nazadnje še ogromnih svetlobnih enopov, ki svigajo ponoči skozi temo, kakor da bi za nečim stikali, pri tem mpa je prepričan, da so to samo reflektorji, ki jih daleč tam nekje v okolici Londona preskušajo. Kaj prida več povprečni Anglež ne more povedati o bodoči obrambi Londona. Tako ne ve, da je storjeno že ogromno delo za obrambo prebivalstva pred tujim letalskim napadom in da so letalski in vojaški strokovnjaki trdno prepričani, da je London, če bi prišlo do vojne, čisto varen.

London pomeni toliko kot vsa Anglija

Obramba Londona je zelo važna stvar, kajti to mesto v marsikaterem oziru pomeni toliko kot vsa Anglija. Če bi bil London porušen, bi to pomenilo silen udarec za obrambo Anglije, udarec, ki bi bil za to velesilo morda smrten. Zato je bilo tudi storjeno v zadnjem času vse potrebno, da bi bila angleška prestolnica pred sovražnimi napadi varna. Anglija je delala dan in noč, da si je ustvarila tako trden položaj, kakor ga ima danes.

Da bi London v bodoči vojni moral mnogo prestati, je več kot gotovo, če se ne bi pravočasno pripravil za zadostno obrambo. Angleži se dobro zavedajo, da bi padlo na tisoče in tisoče nedolžnih žrtev pod bombami, ki bi jih sipala tuja letala, če v Angliji ne bi že zdaj z vso pozornostjo delali na to, da civilno prebivalstvo dobi varna zavetišča pred še tako strahotnimi bombami, o katerih morda javnost do danes še ni ničesar slišala. Treba je poudariti predvsem na to, da bi imel London v primeru sovražnega letalskega napada vsega skupaj

komaj deset minut časa

za to, da bi bilo ljudstvo opozorjeno, da se bliža sovražni napad. Nemška letala, ki bi dobila ukaz, da odlete bombardirati London, bi morala preleteti od Frieskih otokov do Anglije samo 350 milj. Če bi odletela od Rena sem, bi jim bilo treba preleteti samo 300 milj, pa bi že bila nad Londonom. Zadnjih 50 milj prve proge bi preletela preko Severnega morja.

Ni več nobena tajna, da ima danes Nemčija lepo število podmornic in da jih gradi še neprestano naprej. Zato Severno morje za angleško brodovje ni posebno ugodno, da bi moglo po njem nemoteno pošiljati svoje patrole. Z drugimi besedami bi se to morda reklo, da sovražni letal skoraj ne bo mogoče opaziti prej, preden ne bodo že čisto blizu angleške obale. Ob srečnem naključju bi mogla nemška letala prispeti do angleške obale celo čisto neopažena. Računati je treba torej s tem, da se bodo morala angleška letalska letala dvigniti do zadostne višine (tudi 700—800 m) v dobrih desetih minutah, torej v času, ki bi ga nemški bombniki potrebovali, da prispejo od angleške obale do Londona. Pravijo, da se utegne zgoditi tudi to, da bi sovražni bombniki zmetali na London že ogromne količine bomb, preden bi se šele angleškim letalskim letalom posrečilo to preprečiti. To bi se skoraj gotovo zgodilo v primeru, če bi se letalska letala zaradi slabih vremenskih razmer, recimo zaradi neugodnega vetra, ne mogla pravočasno dvigniti do zadostne višine. Čim se dvignejo letalska letala do iste višine, v kateri bi leteli sovražni bombniki, bi bili ti bombniki že v veliki nevarnosti. V svetovni vojni so letalska letala uničila pri vsakem letalskem spopadu le kakšnih 6% sovražnih bombnikov. To je bilo sicer zelo malo, vendar pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da tedanja letalska letala še oddaleč niso bila takšna kot so danes. Pri bodočem letalskem spopadu bi — tako računajo zdaj z vso gotovostjo — letalska letala sovražne bombnike lahko silno razredčili. To pa je tudi vse, kar se od njih sme pričakovati.

Vsak dan ima Anglija večjo prednost

Pred dobrim pol letom na Angleškem najbrž ni nihče niti mislil na to, da bi kdaj utegnulo priti do letalskega napada na sam London. Dogodki v Evropi pa se razvijajo drugače, in danes je tudi Anglija začela drugače misliti. Svojo največjo pozornost je v prvi vrsti posvetila čim popolnejši obrambi za primer tujega napada. Vsak dan miru daje Angliji večjo prednost. Na tisoče in tisoče ljudi dela dan in noč po tovarnah, prav tako pa se na tisoče in tisoče mladeničev uči za letalce. To na vse zadnje že ni več samo tekma v oboroževanju, pač pa že boj s časom...

Kako se bo London branil

Če pride res do vojne med Anglijo in Nemčijo, nam povedo te podatki, objavljeni tudi v angleškem časopisu: Danes ima Anglija trojno najglavnejše obrambno orožje proti tujemu napadu. To so letalska letala, protiletalski topovi in baloni. Angleška letalska letala so morda najhitrejša na svetu. Bombniki, ki so izključno napadalna orožja, pri obrambi Londona ne pridejo v poštev. Letalska letala v resnici največ zaležejo pri obrambi. To se je čisto jasno pokazalo v Španiji. Težka letala se z njimi glede učinkovitosti ne morejo niti primerjati.

Obrambno delo v zadnjih dveh mesecih

Nekako pred dvema mesecema je tajnik v letalskem ministru Kingsley Wood dejal, da prav zdaj grade tri in dvajset novih tipov vojaških letal. Leta 1935 se je začela reorganizacija letalske proizvodnje. To je bilo tedaj, ko je Anglija začela resno misliti na vojno nevarnost. Takrat je Anglija imela doma samo petdeset bojnih letal, 580 pa v kolonijah. Čeprav uradnih podatkov še nimamo in jih morda tudi še dolgo ne bomo imeli, vendar z vso gotovostjo lahko trdimo, da ima danes Anglija najmanj 4000 prvotinskih bojnih letal po veliki večini že dograjenih, deloma pa takšnih, ki bodo dograjeni v najkrajšem času in pripravljeni za obrambo.

Pred nekaj tedni je isti sir Kingsley Wood v angleški poslanski zbornici rekel, da bo število lovskih letal, ki so bila že naročena, oziroma v

kratkem še bodo, znašalo 5500 do 6000. To število bo v najkrajšem času tudi gotovo doseženo, ker se je graditev angleških letal zdaj zelo pospešila in tovarne letal delajo 24 ur na dan, to se pravi dan in noč.

Najnovejša angleška letala morejo doseči hitrost 300 milj na uro. Pred nedavnim je neko angleško letalo tipa »Hurricane« letelo s povprečno hitrostjo 408,7 milj na uro. Ta letala imajo pred drugimi to prednost, da se lahko neverjetno hitro dvignejo v velike višine. Tudi o tem seveda ni uradnih podatkov (to so vendar stroge vojaške tajnosti), vendar so zadnjič trdili, da se takšno najnovejšo angleško bojno letalo more dvigniti v petih minutah do 7000 metrov nad zemljo.

London je gotovo tudi tisto mesto, ki ima

danes najboljše protiletalske topove

V prvi vrsti prihajajo v poštev lahki topovi, s katerimi je mogoče učinkovito streljati na daljavo do 9000 metrov. Na daljavo do 7000 metrov je streljanje s temi topi še prav posebno zanesljivo. Za temi lahkimi topi pridejo na vrsto nekoliko težji, ki nesejo več kot kilometer dalje kot prvi. Ti bodo tudi glavno obrambno orožje proti sovražnim letalom. Nato imajo v Londonu še neko »igračko«, na katero je — kakor pravijo — letalski minister še prav posebno ponosen. To je top kalibra 4,5 inche. To je neki izpopolnjeni prvotni tip, ki ga je imela angleška mornarica in ki izstrelji v eni minuti 15 granat, težkih po 48 funtov. Zatem pride v poštev polavtomatski top kalibra 4 inche, ki more izstreliti vsako minuto do 18 granat, težkih po 30 funtov. Dalje imajo Angleži še avtomatski top, ki je neverjetno učinkovit in ki v eni minuti izstrelji do 200 granat, težkih po dva funta.

Točno ni znano, koliko topov bi branilo danes London, če bi prišlo do sovražnega letalskega napada, vendar nekateri pravijo, da ne bo preveč, če rečemo, da je teh topov gotovo več kot petsto. In teh petsto topov, posebno še, če so strokovnjaki razporejeni, more narediti pač ogromno škodo še tako popolnim tujim letalom.

Baloni, ki se jim več ne sme ejo

Ima pa London danes še nekaj, čemur so se še pred nekaj meseci smejali celo časniki. To so svojevrstni baloni, ki naj bi tudi branili London pred tujimi letali. V ministru pa niso o teh balonih hoteli dati še nobenih podrobnih pojasnil. Le to smo slišali, da so bili poskusi s temi baloni zelo uspešni. Torej je nekaj o tem le res. Angleški sovražniki pravijo, da Bog ne da, da bi morala tuja letala okusiti to angleško mrežo, ki bi jo na široko razpeli v višinah pred Londonom ti angleški baloni. Če ta mreža ne bo prinesla ničesar drugega, bo vsaj ubranila London pred napadom letal, ki bi letela zelo nizko. Druge obrambe proti takšnim letalom ni. Proti nizko letajočim bombnikom ne morejo niti lovska letala doseči.

Pred tekmo vojaških kuharjev v Aldershotu so tekmovalcem najprej pregledali roke, če so si jih dobro umili.

Najdaljši človek na svetu je prav gotovo Američan Robert Wadlow. Visok je 2,77 m. Zadnjič je prišel s svojim očetom, ki ga tudi vidimo na sliki, v Chicago ter si tam najel sobo. Preden pa jo je plačal, si jo je seveda ogledal, in sicer kakor vidimo, kar čez zgornje okence.

ničesar, ker imajo ta letala pretežke motorje, da bi z veliko hitrostjo mogla skozi goste ozračje blizu zemlje. Baloni bi odgnali sovražnika iz manjših višin in ga prisilili na spopad z lovskeimi letali v večjih višinah.

London ima danes okoli 1500 takšnih balonov in okoli 6000 izurjenih ljudi, ki bodo z njimi upravljali. Vsak balon vsebuje kakšnih 300 kubnih metrov hidrogena. Vsako sovražno letalo, ki bi se zadostno približalo tem balonom, bi bilo po zatrevanju strokovnjakov obojeno na smrt. Baloni imajo tudi to prednost, da se lahko izredno hitro dvignejo v zrak. Posebna naloga teh balonov bo zaščita mestov.

In končno še

rakete

O njih danes po svetu že marsikaj vedo povedati, vendar je različnim vestem težko verjeti. V angleškem vojnem ministru pa o tem tudi nečemu nič določnega povedati. Kakšne so te rakete, vedo morda le tisti, ki imajo z njimi opravka, ki jih izdelujejo, povedati pa o njih seveda tudi nečemu ničesar. Neki strokovnjak je pred nedavnim o teh raketah dejal: »Morem vam povedati samo to, da bodo neverjetno koristne...« In to je tudi vse, kar je danes povprečnemu Angležu znanega o teh raketah.

Poleg vsega tega obrambnega orožja razpolaga Anglija danes še s številnimi drugimi sredstvi, ki bi se v primeru tujega letalskega napada na London gotovo izkazala za zelo uspešna. Vse to pa govori o tem, da je Anglija danes dobro pripravljena tudi na še tako hud sovražni napad. In čim bolj je pripravljena za vsako takšno morebitno, tem bolj smo lahko mirni, kajti z dobro pripravljenim sovražnikom nihče ne gre rad lomiti kopja.

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 27. aprila: 12. Bolgarske narodne poje gđe. Pavlina Nožarova, pri klaviru g. prof. M. Lip vsek — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14. Napovedi — 18. Balalajke in mandoline (plošče) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Tolovadno predavanje — 19.50 Deset minut zabave — 20. Reprodiciran koncert: simfonijno glasbo — 21.15 Solističen koncert na violončelu: g. Cenda Sedlbauer, pri klaviru g. prof. Lipovšek — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Sedaj pa veselo (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 27. aprila: Belgrad: 20. Humor, 31. Prenos iz Kolarčeve univerze, 22.15 Klavir. — Zagreb: 20. Belgrad. — Bratislava: 20.2 Ork. konc., 21.10 Prešov, 22. Klavir. — Sofija: 19.30 Ork. konc. — Varsova: 19.25 Zab. gl., 21. Violončelo, 22. Godalni kvintet, 23.05 Poljska gl. — Budimpešta: 20.05 Koncertni prenos, 21.10 Plesna glasba, 22. Trio, 23.10 Ciganski orkester. — Trst: Milan: 17.15 Vok. konc., 21. Verdijeva opera »Trubadur«. — Rim-Bari: 21. Opera »Gianni Schicchi«. — Dunaj: 20.15 Plesna gl. — Hamburg: 20.30 Opera. — Vratilava: 20.15 Ital. konc. — Monakovo: 19. Omeretni in filmski šlagerji. — Strasbour: 21.30 Haydnov oratorij »Promlad«.

Mati in dojenček (iz Nemčije), zavarovana pred plinskim napadom.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Nato se je v silaju sveč prikazala dolga suha postava z lepimi srebrnimi lasmi in kljukastim nosom, ki se je krivil prav do brade. Oči so bile izrazito otroško plave kakor njegovo obledelo oblačilo, ki ga je na eni strani vlekle navzdol težka, zlata in z diamanti posuta zvezda. Ozek, bel in z zlatom obrobjen telovnik s sinjim trakom odlikovanja je dajal še nekako držo upadlim prosim, ki so vzbujala smuljiv vtis, da bodo zdrknila na kolena. Nosil je usnjene, s krvjo pokrite lovske hlače, ki jih je odložil — kakor so pripovedovali — samo pri svojem kronanju in svoji poroki. Poleg tega bele nogavice, s škrlatnimi trakovi in čevlje z rdečimi petami ter zlatimi zaponkami. Vstopil je hitro in s kratkim naklonom glave odgovoril na globoke in dvorne poklone svojih gostov. Nato je obstal pred praznima kraljevskima prestoloma, za katerima se je bila brez šuma zvrstila častna četa helebardistov.

Ferdinand, princ asturski, je sledil svojemu kraljevskemu očetu s temnim, bledim in zdolgočasnim obrazom. Sel je v dvornim upravnikom Canonom Escobiquisom, ki se je v zadregi režal s služabnikom Matiem in brivcem Morenom, ki mu je pomagal pri njegovih brezmišelnih kemičnih poskusih in ki je dobil zato dvorni položaj. Vsa slabost Burboncev in trdosrčnost Habsburgovcev se je odražala v prinčevih potezah in ga že vnaprej določala za groznega despota.

Knez miru, ministri, vitezi zlatega runa in Kristusovega reda so po svojem položaju stopili v polkrog h kralju in čakali kraljico. Njen prihod je naznanila skupina spanjelov, katerih podolgovata sršasta in rjava telesa na komaj vidnih nožicah so se premikala po preprogah počasi, kakor rog svilenih gosonic.

Kraljica Marija Luisa je imela majhno dvojno brado in črtnast blesk na zgornji ustnici; oblečena je bila v grško obleko, s temnimi diamantnimi obeski na visoki lasulji; na njenih lepih rokah so se ji v širokih zapetih svetilkah rubini in njena slonokoščena ramena so blestela v soju sveč. Obstala je pri vratih in se priklonila svojemu soprogu.

Po dvorani je zašelestelo laskavo priznanje. Godoyu so se svetile oči. Kraljica je vodila za roko infantinjo Marijo Isabelo v njeni prvooobjajni obleki iz pradavnih mirandella čipk, ki so se zlato odražale med snežno belino pajčolan, lilijami in ledeno lesketajočimi se diamanti. Princezinja je bila edina v vsej kraljevski družini,

161

ki je bila v resnici lepa, ljubka in sijoča. Njen sanjavi pogled in njena antilopi podobna hoya je vzbudila v krogu, ki se je zbral njej na čast, pridušeno mrmranje in mahanje s pahljačami od navdušenja. »Ostali kraljevski otroci so gotovo že v postelji,« je šepetala Dolores. To je bila prva beseda, ki jo je izrekla. Medlo se je smehljalo. »Zavidam kraljico za njeno lepo hčer.«

»Jaz ne, ma dona. Kadar pogledam vas,« je rekel in naslonil njeno roko na svojo.

»Ne,« je rekla. »Vi me vodite samo k mizi. Obljubite mi, da ne boste spozabili na to. Ali slišate?«

»Da,« je rekel Antonio omamljen.

Ali jo je slišal? Ali je stal res z roko v roki poleg Dolores? »Kaj iščem v Evropi?« se je pred nekaj leti spraševal na Gallegovini. Na misel mu je prišla uboga zala sirota, ki se je opotekala ob visokih zamezjenih vratih v Livornu. In sedaj — ali sanja sirota sedaj, da je v palači španskega kralja? Skoraj bo tudi vse to minilo.

Zdelo se je, da je Dolores razumela njegovo razpoloženje. Stisnila ga je za roko. »Kmalu bomo šli tja,« je rekla. »Tako vesela sem...«

Jarnovikov »kraljevi marš« je zadonel v dvorani. V vzorni vrsti je korakal slavnostni sprevod s kraljevo družino in helebardisti na čelu skozi brezkončno vrsto sob in hodnikov v obednico, kjer so se gostje po migljajih maršalov uvrstili okoli miz, ki so bile postavljene v obliki črke C. Vsi pogledi so bili obrnjeni h glavni mizi, kjer je sedel kralj in poslaniki.

Antonio je ta večer kakor v megleni pianosti opijal poleg sebe samo Dolores. Gledal ji je v njeno zardela lica in poslušal njen glas. Sredi hrumečega zagona slavnosti sta se našla dva človeka, ki sta bila ustvarjena drug za drugega v sebi samem in v svojem tihem in globokem veselju, bila sta kakor na otoku, na katerem bi živila prišlejšje in bližje vsem stvarer kakor vse sijajno omizje, ki je bilo zbrano okoli obledelega ozvezdja slabotnega kralja. Nekaj časa sta se igrala; morala bi ostati vedno skupaj in se nikdar ne ločiti. Da bi le bilo tako, je bila njena tiha misel.

Bilo je čisto vseeno o čem sva govorila:

Antonio ji je poročal o svojih potovanjih in načrtih. Pripovedoval ji je tudi o Angeli in o dečku, ki ga je zapustil. Razumela ga je, ne da bi mnogo govorila.

»Ne ženi si tega preveč k srcu,« je rekla, »ti si že pravilno ravnal. Tudi jaz sem mnogo grešila.«

O Kubi nista govorila mnogo. Vse, razen srečanja samega, se jima je zdelo sedaj tako otročje — mesečina in vrt. Čutila sta, da sta med tem dozorela in da se v polnem dnevu bližata globoki senci večne noči.

Z Dolorijino poroko so bile združene v eni roki velike pokrajine v Meksiki. Pripovedovala mu je, da je njen zakon brez otrok, da je njeno življenje posvečeno blagostanju delavcev na ogromnih posevkih, kjer pod panjnik nastajajo srebrni rudniki. Da mora zelo veliko potovati, da prehaja na stotine milj na konju. Onstran El Pasa del Norte, da je samotni kraj, ki ga najbolj ljubi.

V glavnem mestu da imata veliko hišo, na katero sije jutranja in večerna zarja izza snežnih vrhov Poopokatepetla in »speče ženske«. Med tem, ko je ona govorila, so Antonio stopila pred oči v najbolj zapeljivih eksotičnih barvah imena, tuji kraji in vse življenje v svetu, o katerem ni še nikdar nič slišal. Njen mož da je bogat in mogočen. Ona da lahko mnogim pomaga in da je — srečna...

Kraljestvo sanj so jima razblinili bobneči zvoki srebrnih trobent. Družba se je že odpravljala in stojičila zadnjo napolnjenico. V zmedu navdušenja so se svetilkali goli meči.

»Viva el Rey — viva — viva — viva!«

Stari don Guillermo je pristopil, da bi odvedel svojo ženo. Globoko so se priklonili.

»Imajte se dobro, ma dona.«

»Adios don Antonio.«

Kraljeva družina je odšla iz dvorane skozi zasebni izhod. Gostje so se razpršili po brezkončnih praznih sobanah.

Antonio je postal za trenutek in gledal na stol, na katerem je sedela Dolores.

»Ali je gospod morda kaj izgubil?« je vprašal lakaj, ki je prihitel mimo.

»Da.«

Mož se je sklonil pod mizo. Antonio se je nasmehnil in odšel. Na dvorišču je srečal dona Luisa. Zdelo se je, da ga je starec pričakoval zelo razburjen.

Markiz se je hotel prepričati, da Ouvrard ni predlagal kralju, naj ga pošlje v Meksiko. Stvar s kočijo bo že uredil z Ouvrardom. Ni njegova krivda, da ima on sedaj kočijo. Antonio naj izgleda pot za razgovor z Ouvrardom. Pripravljen je dati Antoniu gotova pojasnila iz preteklosti, ki mu bodo vse razjasnila.

»Govoril bom z Ouvrardom,« je dejal Antonio.

»Toda ne prej, preden ne boste govorili z menoj, don Antonio,« je vzklil don Luis. »To, kar vam hočem povedati, vas nujno zaveva in sedaj morate to vedeti. Pridite jutri ob času opoldanskega počitka, tedaj naju ne bo nihče motil.«

»Dobro, prišel bom,« je rekel Antonio po kratkem odmoru.

Don Luis ga je prijel pod roko in ga peljal počez čez dvorišče.